

Storm

Op 25 januari 1990 stormde het weer eens in Nederland. Daarop volgden tot ver in februari iets minder zware stormen, als naschokken na een aardbeving. De eerste dag raakte het dagelijks leven ietwat ontwricht: treinen reden niet of vertraagd, t.v.-masten waaiden om, gebouwen werden beschadigd, auto's werden getroffen door vallende dakpannen, takken of bomen. En met die laatste zijn wij bij het voorwerp van dit tijdschrift aangekomen. Want natuurlijk gingen er heel wat bomen tegen de grond. De chaos was groot. Immers, wanneer in een bos om de dertig meter een boom ligt spreek je nauwelijks van schade. Maar als er elke zestig meter een boom over de weg ligt dan staat alle verkeer stil.

De eerste berichten uit bosbouw waren wat sussend: het viel allemaal wel mee, de bomen waren voornamelijk dunningsgewijs of pleksgewijs gestreken, er waren mooie aanzetten voor een meer natuurlijke ontwikkeling van het bos ontstaan, etcetera. De bosbouw wil kennelijk wat af van zijn kwa-

lijke faam als nood- of zelfs rampensector. Dat mag ook wel na de stormen van '72, '73 en '76, na de prunus-toestanden van '60 en '80, na de affaire rond de werkgelegenheidsgelden van '85, '86 en '87, na de ijzel van '87, en na alle publiciteit rond de zure regen en zijn gevolgen.

Bij nadere beschouwing bleek het dat toch wel een respectabele hoeveelheid hout gevallen was. Daarvoor meende het Boschap, blijkens een persbericht over 300.000 m³, toch wat rijksbijdragen te kunnen oogsten. Nu wisselen de sussende en alarmerende berichten uit de bosbouwsector elkaar verder wat af.

Kritisch Bosbeheer en allerlei geestverwanten lieten al snel aan publiek, eigenaars en beheerders weten dat nu de kans op natuurwaarden in het bos voor het opscheppen lagen. Daarin werden zij gesteund door de al genoemde uitspraken dat er nu aanzetten waren voor natuurlijke ontwikkelingen in het bos.

Maar ligt dat alles nu wel zo simpel? Dan begrijp ik niet dat we op een storm zouden hebben gewacht en niet zelf al jaren zulke open plekken zouden hebben gemaakt. Het antwoord is ook simpel. Want hier en daar en elders is het al gedaan, of anders opgenomen in de planning, namelijk waar men dat soort natuurlijke ontwikkelingen wil. Maar in andere beheren paste dat niet in de doelstelling, en dus niet in de opvatting van wat goed bosbeheer is. Waarom zou je nu juichen over het spontaan optreden van iets dat je zelf bewust hebt nagelaten?

Zo blijf je je binnen de bosbouw verbazen

Er verrijzen allerlei voornemens tot concrete beslissingen op basis van theorieën en overtuigingen die zelf nauwelijks een andere grondslag lijken te hebben dan dat een gezaghebbend iemand het gezegd heeft. Zo hoor je hier en daar dat beter zou zijn de gebroken dennestammen verspreid in het bos te laten liggen om zo te voorkomen dat een hoge dennescheerderpopulatie wordt gefokt op houtopslagplaatsen. Maar vangstam-

men die je niet tijdig afvoert worden toch juist kernen voor aantasting?

Wie heeft de artikelen van Heij (1972) en Heij, Leek en De Vries (1973) inzake het opwerken en bewaren van stormhout in dit tijdschrift er nog eens op na geslagen? En wie heeft Stefels, Faber en Sissingh uit 1976 over storm en bosstabiliteit nog eens doorgelezen? In die tijd stond het voor heel bosbouwend Nederland vast dat dunningsachterstanden in de jeugd mede oorzaak waren van de grote schade in de halfwas-opstanden. In 1977 startte een bijdrageregeling om die achterstanden weg te werken. Deze regeling is onlangs afgeschaft, mede op grond van de overtuiging dat het bosbeheer gebaat is bij weinig ingrijpen gedurende de eerste decennia van het opstandleven. Maar ik hoorde ook al weer opperen dat het nu meevallen van de stormschade een gevolg zou zijn van de voorbeeldige(?) dunnings-toestand van het Nederlandse bos.

Net als bij vorige gelegenheden is er hier en daar in eerste verwarring een aantal klassieke vergissingen begaan: bijvoorbeeld plaatselijk teveel en elders te weinig opruimen; of razend-snel het stormhout verkopen voor vrij lage prijs zonder dat het in de verste verte maar vaststond dat de houtprijs ook inderdaad zou dalen. Bijna zou je denken dat niet alle beheerders tevoren een gedragslijn hebben uitgestippeld voor noodsituaties. Maar dat is anderzijds toch eigenlijk niet voorstelbaar.

Al met al schets ik een niet alleen maar rooskleurig beeld van de gang van zaken in en rond de bosbouw in deze fysieke en maatschappelijke stormen. Eén ding is echter opvallend: na 1972/'73 was er een sterke druk om bos te hervormen tot zandverstuiving, heideveld, schraal grasland en dergelijke. Nu denkt men vooral aan natuurlijke ontwikkelingen binnen het systeem bos zelf. Zou er dan toch sprake zijn van vooruitgang?